

K DÍLČÍM NÁCVIKŮM BOJOVÉ POHOTOVOSTI

Rozkaz ministra národní obrany na výcvikový rok 1985-1986 hodnotí, že v minulém výcvikovém roce nadále trvala nízká úroveň dílčích nácviků bojové pohotovosti. Byla to i jedna z příčin opakujících se nedostatků, zjišťovaných při prověrkách bojové pohotovosti. Kořeny těchto problémů můžeme kromě jiného spatřovat i v povrchně a nedůsledně uskutečňovaných dílčích nácvicích bojové pohotovosti. Proto se tímto problémem zabývaly všechny stupně velení v rámci velitelských shromáždění, kde byly sjednoceny postupy v přípravě dílčích nácviků, jejich posloupnost a metody.

V RMNO je stanoveno zvyšovat úroveň přípravy a provádění nácviků bojové pohotovosti a zkvalitnit úroveň dozorců služby. Tento úkol je dále konkrétně rozpracován v plánovacích dokumentech bojové a politické přípravy na výcvikový rok v nových formách, které zdůrazňují důležitost dílčích nácviků bojové pohotovosti v tom, že velitelé útvarů mají za povinnost organizovat dílčí nácvik s každým praporem (oddílem) jednou za období na nejsložitější problematiku. Ve směrnících je nařízeno podstatně zkvalitnit dílčí nácviky bojové pohotovosti a uskutečňovat je v metodické posloupnosti se samostatnými ro-

tami (bateriemi) a prapory (oddíly) jedenkrát měsíčně, kromě měsíců, kdy je komplexní nácvik u útvaru a v posádce, za řízení organických velitelů. Je nutné, aby velitelé a štáby útvarů při přípravě a provedení těchto nácviků poskytovali účinnou pomoc.

Pro úspěšnou přípravu dílčích nácviků bojové pohotovosti je nutné stanovit odpovídající cíle, abychom jejich splněním dosáhli takové připravenosti jednotek a štábů, která by zajistila přechod z mírového stavu na válečný. Myslím, že cílem by mohlo být připravit jednotlivce k plnění osobních úkolů bojové pohotovosti ihned po nástupu vojenské základní služby a v dalším období společného výcviku zdokonalit činnost od nástupu až po dosažení plné bojové pohotovosti v prostoru soustředění. Obdobné cíle je možné stanovit i pro výcvik jednotky a u útvarů se sníženými počty navíc nacvičit činnost zvláštních skupin. Je zapotřebí, aby tuto přípravu přísně diferencovaně na určeném stanovišti uskutečňovali náčelníci zvláštní skupiny. Pro zdokonalení připravenosti jednotlivců a jednotek k plnění opatření bojové pohotovosti se nám osvědčilo využití všech ostatních příprav, včetně každého plánovaného nástupu záloh. Některé

úkoly bojové pohotovosti jsou obsahem odborného předmětu (např. příprava vozidla k provozu v zimě).

Dílčí nácviky praporů řídí velitelé praporů se svými štáby a velitelé rot (i samostatných) za účinné pomoci nadřízených. Pomoc je nutné zaměřit na přesné a kvalitní plnění součinnostních úkolů a úkolů, které přesahují rámec jednotky. Dílčí nácvik bojové pohotovosti je účelné řídit jako každé jiné zaměstnání, tj. na základě písemné přípravy a podle stanovených cílů jednotlivých učebních otázek. Nácviky neuskutečňujeme s překvapením, uvádíme je v plánech bojové a politické přípravy a rozvrzích zaměstnání. Aby byly splněny stanovené cíle, je nutná především kvalitní příprava velitského sboru k řízení dílčího nácviku.

Praxe potvrzuje, že bez dokonalé přípravy podřízených velitelů k tomuto zaměstnání nemůžeme očekávat splnění stanovených cílů. Nesmíme dopustit, aby dílčí nácviky bojové pohotovosti byly zjednodušeny jen na vyhlášení bojového poplachu nebo v průběhu jednoho dílčího nácviku byly procvičovány učební otázky od opuštění rajónu jednotky, přes činnost v parku, ve shromaždištích, až po úkoly plněné v záložních prostorech soustředění. V celém komplexu otázek, zejména u útvarů na snížených počtech, nesmíme opomíjet procvičování činnosti zvláštních skupin (nakládacích, míst technické pomoci, skupin pro přípravu nedotknutelných zásob techniky apod.). Tady vystupuje do popředí důkladná příprava řídicí skupiny, protože většina techniky je uložena, nebo je v nedotknutelných zásobách. Stejný stav je i u materiálu všeho druhu, a proto se může zdát, že jednotky nebo skupiny nemají s čím cvičit. S tímto názorem se můžeme setkat zejména u velitelů, kteří dříve zastávali funkce u útvarů stále bojové pohotovosti, nebo u těch, kteří nastoupili po skončení školy. Zde nelze dát jednoznačnou radu, protože u útvarů na snížených počtech je specifika každé jednotky jiná. To vyžaduje hloubkou znalost organizační struktury a dokonalou individuální přípravu na dané zaměstnání. Umět najít to, co je skutečně nejdůležitější a hlavní v této problematice. Např. řídicí učít odkonzervovat a připravit k provozu techniku, nakládací skupinu naučit (s efektivním využitím sil i prostředků a při nejnižším fyzickém vypětí) v co nejkratší době naložit a vyvézt munici i materiál atd. V dílčích nácvicích je nutné nacvičit všechny i zdánlivě detailní úkony. Nesmíme podceňovat známou skutečnost, že voják se musí naučit plnit jednotlivé úkoly tak, aby je mohl

vykonávat „automaticky“. Dobře víme, že řada činností bude ve skutečnosti plněna pod tlakem času, mnohdy v nepříznivých povětrnostních podmínkách, v noci apod. Proto i při těchto zaměstnáních musíme dbát na pedagogické zásady výuky. Při nácvicích je nezbytné dodržet posloupnost, od jednoduššího ke složitějšímu, nácvik uskutečnit v rajónech, v parcích, ve shromaždištích a v závěru v prostoru soustředění. Činnost procvičovat nejdříve ve dne a po jejím zvládnutí pokračovat za snížené viditelnosti. Pokud je to možné, na ukázce předvést čeho musí vojáci dosáhnout po skončení nácviků. Myslím, že je nevhodné, aby velitelé při prvních nácvicích vytýkali nesplnění časové normy. Naopak je správné, když na základě vycvičenosti jednotky jsou stanoveny normy, kterých musí být dosaženo na závěr nácviku. Tyto časové lhůty pak dále zkracovat, až k dosažení nařízených norem. Každou učební otázku (nacvičovaný úkon) je zapotřebí vyhodnotit a nedopustit stereotypní opakování úkonů bez řádného vyhodnocení. Jako příklad je možné uvést opuštění ubytovacího prostoru. Mnohdy je tato učební otázka opakována několikrát, ale nepoukáže se na příčiny nesplnění časové normy, nepřesvědčí se o úplnosti a uložení vezeň výstroje atd., což vede ke špatným návykům, které se potom těžko napravují.

K zabezpečení vysoké bojové pohotovosti je potřebné řešit i zastupitelnost, kterou v průběhu dílčích nácviků bojové pohotovosti také nacvičovat. V žádném případě ji však nelze chápat jako změnu v zařazení, v určení příslušníků jednotky do jiné skupiny. V této oblasti má rozhodující úlohu promyšlené a kvalitně prováděné denní bojové rozdělení. Osvědčila se zásada, že je nutné vojáky učit vždy jedné činnosti. Podle mého názoru není správné improvizovat a při dílčích nácvicích je připravovat pokaždé k jiné činnosti a měnit trvalé zařazení ve skupinách, neboť se může stát, že v případě potřeby nebudou plnit funkce podle svého určení. Uvádění útvarů do jednotlivých stupňů bojové pohotovosti může mít za následek řadu nepředvídaných problémů a když k tomu přičteme špatnou vycvičenost vojsk, mohlo by dojít i k nesplnění úkolů.

Při dílčích nácvicích bojové pohotovosti, které řídí velitelé praporů (oddílů) nebo útvarů, je nutné, aby velitelé rot, výkonní praporčíci, technici rot a velitelé čet (vojáci z povolání) cvičili podle zařazení v bojovém rozdělení. Protože cílem dílčích nácviků není jen výcvik vojáků základní služby, ale i příprava vojáků z povolání. Myslím, že bez nich je možné procvičovat

pouze počáteční činnost, tj. do opuštění rajónu, kasáren a parku. K plnění úkolů v tomto období je zapotřebí důsledně připravovat zástupce z řad vojáků základní služby, kteří velí jednotkám do příchodu velitelů — vojáků z povolání.

Zkušenosti z prověrek bojové pohotovosti svědčí o tom, že jedním z nejdůležitějších období je právě počáteční, na kterém mnohdy záleží splnění úkolů jednotky i útvaru. Je to období stanovených časových norem k opuštění rajónu, kasáren, povolání vojáků z povolání k velení jednotkám, které do jejich příchodu zabezpečují dozorní orgány a zástupci velitelů. Tento požadavek se odráží a je zvýrazněn v RMNO na výcvikový rok, ve kterém je stanoveno zkvalitnit úroveň dozorní a hotovostní služby. Význam dozorních orgánů, zástupců velitelů rot a jejich připravenost spočívá v tom, že do příchodu příslušných velitelů zabezpečují plnění úkolů. Ke zkvalitnění připravenosti dozorních orgánů je, podle mého názoru, účelné zabezpečit v systému dílčích nácviků také pravidelnou přípravu dozorních orgánů všech stupňů, a to formou nácviků i úkazek.

Měla by být dodržena zásada, aby dozorní orgány připravovali osobně velitelé, náčelníci štábů nebo určení funkcionáři přímo na stanovišti. Po provedení teoretických a praktických znalostí je nutné vydat konkrétní úkoly k zabezpečení stálé bojové pohotovosti, kontrolní činnosti a údržbě stálých zařízení. Nesmíme dopustit podceňování osobní přípravy, zejména vojáků z povolání, kteří chodí do služeb často a v jejichž práci převažuje rutinnost. Právě u této kategorie vojáků je největší nebezpečí selhání vzhledem k podcenění přípravy. Důležitou otázkou je také výběr dozorních orgánů počínaje dozorním rotou, parku a dozorním útvaru.

Předpokladem úspěšného plnění úkolů bojové pohotovosti a efektivní organizace dílčích nácviků je uložení a označení materiálu vyváženého při bojovém poplachu.

Nácviky bojové pohotovosti uskutečňujeme na základě jednotného plánu zmobilizování a uvádění svazku (útvaru) do bojové pohotovosti a Směrnice velitele svazku k zabezpečení splnění úkolů, stanovených RMNO pro přípravu vojsk v ČSLA ve výcvikovém roce. Z důvodu dvou nástupních termínů je však nutné obsahovou náplň dílčích nácviků v průběhu výcvikového roku rozdělit na dva cykly, přičemž je nutné stanovit několik cílů. Pro jednu skupinu příslušníků jednotky to může být zdkonalit a pro druhou naučit.

Významným pomocníkem v efektivním nácviku bojové pohotovosti je socialistická

soutěž, kterou je nutné motivovat vojáky k dosažení co nejlepších výsledků.

Obecná posloupnost dílčích nácviků bojové pohotovosti je stanovena ve Sborníku zkušeností uvádění vojsk ZVO do bojové pohotovosti. Je závislá na úrovni vycvičenosti jednotlivce i jednotky, a proto je v podmínkách každého svazku jiná. U svazku (útvaru) na snížených počtech je výhodné přípravu jednotlivce, jeho činnost od vyhlášení bojového poplachu až do opuštění kasáren uskutečňovat v odděleném výcviku v příjímáči (v dubnu a říjnu), a to tak, aby voják přišel k jednotce připraven a příslušný velitel mohl zahájit po stmelení vojenského kolektivu přípravu celé jednotky.

Těžiště dílčích nácviků bojové pohotovosti útvarů na snížených počtech by mělo být zaměřeno na činnost jednotky od vyhlášení bojového poplachu do opuštění kasáren a na činnost zvláštních skupin, kde věnovat pozornost praktické přípravě spojek pro svolání vojáků z povolání a spojek pro povolání záloh do organizačního jádra.

Zvláštní místo zaujímají skupiny technické pomoci, skupiny pro přípravu nedotknutelných zásob techniky k výjezdu, nákladací skupiny a skupiny likvidace písemností a přebytečného materiálu. Jejich přípravu je potřebné organizovat souběžně s přípravou vykonavatelů v regulačním místě, skupině kontroly doplnění, přijímacímu středisku osob, motorových vozidel a vstrojovacích střediscích.

Analogicky platí stejné zásady pro dílčí nácviky bojové pohotovosti ve štábech útvarů a svazku. Myslím, že při stanovení učebních cílů i učebních otázek je vhodné vycházet z jednotného plánu zmobilizování a uvádění svazku (útvaru) do bojové pohotovosti a ze stupně připravenosti příslušníků štábu. Jak potvrzují zkušenosti, je účelné zpracovat na zimní a letní výcvikové období samostatný plán nácviků bojové a mobilizační pohotovosti, ve kterém vyjádřit určitou posloupnost výcviku a přípravy štábu i zabezpečujících jednotek. Plán by měl respektovat specifické podmínky daného útvaru (svazku). Těžiště nácviků zaměřit na vyzkoumání a svolání vojáků z povolání, samostatné plnění úkolů ve speciálních skupinách, na rozvinutí systému spojení a velení i mobilizačních pracovišť, na přípravu spojek pro příjem záloh, samostatné vyzkoumání organizačního jádra, vývoz materiálu a bojové techniky. Tyto dílčí nácviky kladou velké požadavky na přípravu a vlastní činnost zvláště proto, že zaměstnání je uskutečňováno v několika skupinách. To vyžaduje, aby velitel (náčelník štábu) provedl doko-

nalou rozehru a zabezpečil odpovědnou přípravu zástupců, kteří budou jednotlivé skupiny řídit. Přitom je nutné sladit průběh dílčího nácviku co do času a prostoru tak, aby mohly být procvičovány i součinnostní otázky. Je zapotřebí sladit výjezd vozidel, zaměstnání jiných útvarů, které podle bojového rozdělení vyčleňují síly k plnění úkolů ve štábu. Zkušenosti svědčí o tom, že je výhodné v průběhu nácviků prověřit praktickou činnost, kterou není možné vždy vykonávat. Např. naložení materiálu nedotknutelných zásob velitelské roty, PHM, munice apod. Tímto způsobem je vhodné ověřit reálnost zpracovaných plánů v praxi. K tomu je třeba předem připravit a vyčlenit potřebný počet vozidel a mechanizačních prostředků, které by jednotka dostala z národního hospodářství. Někdo může namítnout, že toto je posláním komplexních nácviků bojové pohotovosti. To je pravda, ale ne všechno můžeme ponechat až na komplexní nácvik. Těžko budeme učit vykonavatele zacházet s manipulačními vozíky nebo daný úkon opakovat několikrát. Může se rovněž stát, že uložený materiál v paletách není možné naložit vzhledem k nevhodnému uspořádání atd. Navíc velitel (náčelník štábu) má možnost osobně prověřit danou skupinu, jak plní úkol a jak je připravena. V tomto směru je dílčí nácvik nenahraditelný.

Tak jako u jednotek, kde vyhodnocení učebních úkolů probíhá průběžně, je nutné, aby velitel (náčelník štábu) konkrétně vyhodnotil celé zaměstnání podle jednotlivých úkolů. Je výhodné toto uskutečnit v rámci celého štábu s využitím závěrů jednotlivých pomocníků řídicího zaměstnání a osobních poznatků. Závěr by měl vyústit v konkrétní úkoly k odstranění zjištěných nedostatků se stanovením doby jejich splnění. Před dalším dílčím nácvikem bojové pohotovosti je nutné, aby velitel zabezpečil následnou kontrolu k zjištění odstranění nedostatků z minulého nácviku.

Mnohdy je snaha potlačovat význam dílčích nácviků bojové pohotovosti daného štábu a omezit je pouze na svolání vojáků z povolání. To je nepochopení poslání a důležitosti nácviků ve štábech, zvláště při přechodu orgánů velení z mírového stavu na válečný, a může zapříčinit neorganizovanost a narušení počátečního velení útvarům (jednotkám).

Úkolem štábů je všemi formami připravit jejich příslušníky k činnosti ve skupině velení a řízení mobilizace. Zkušenosti svědčí o tom, že je výhodné učební otázky uvedené ve Sborníku zkušeností podrobně rozpracovat a důsledně připravit příslušníky štábu na plnění úkolů. Jen kvalitní příprava velitelů, štábů a vykonavatelů zaručuje splnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti.